

Punkty za wolontariat dla ucznia szkoły podstawowej. Odpowiedź min. Barbary Nowackiej

Data:

2024-08-30

2024-03-28

podziel się tym na: [twitter](#) [facebook](#)

- **Dziś nie ma jednolitych kryteriów przyznawania uczniowi punktów za udział w wolontariacie na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej**
- **Liczba punktów na świadectwie może mieć wpływ na dalszą edukację ucznia**
- **Rzecznik Praw Obywatelskich występuje w tej sprawie do Minister Edukacji**
- **AKTUALIZACJA 30.08.2024: Od 1 stycznia 2022 r. do 22 sierpnia 2024 r. w rejestrze skarg MEN nie odnotowano skarg, które dotyczyły tej tematyki. Wpływały pojedyncze zapytania obywateli dotyczące interpretacji przepisów, których skala nie przewyższyła kilku pism - głosi odpowiedź min. Barbary Nowackiej**

Do RPO wpłynął wniosek ws. zasad organizacji wolontariatu w szkołach podstawowych i jego znaczenia podczas rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Wnioskodawczyni zwraca uwagę, że liczba punktów na świadectwie może mieć wpływ na dalszą edukację ucznia. Dlatego interpretacja danego kryterium, uwzględnianego podczas postępowania rekrutacyjnego, powinna być jednolita dla wszystkich szkół. Dotychczasowa praktyka w tym zakresie może jednak budzić zastrzeżenia.

Jak stanowi § 7 rozporządzenia MEiN z 18 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniającego do publicznych przedszkoli, szkół, placówek i centrów, w przypadku przeliczania na punkty kryterium za osiągnięcia w zakresie aktywności społecznej, w tym na rzecz środowiska szkolnego, w szczególności w formie wolontariatu, przyznaje się 3 punkty. Przepisy nie precyzują jednak, ile czasu uczeń powinien poświęcić na działalność w wolontariacie, aby spełnić ten warunek.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 21 Prawa oświatowego statut szkoły powinien zawierać informacje o sposobie organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu. Treść dokumentu (np. regulamin) zależy od decyzji dyrektora szkoły, samorządu uczniowskiego, nauczycieli oraz innych osób bezpośrednio zaangażowanych w wolontariat w danej szkole. Mogą zatem zachodzić duże różnice w podejściu szkół do tej formy aktywności dzieci i młodzieży, co w pewnym stopniu jest uzasadnione samodzielnością szkoły w organizacji pracy.

Zagadnienie opisano w publikacji Piotra Komosy pt. „Wolontariat w szkole zgodnie z prawem. Vademecum dla kadr oświatowych, opiekunów szkolnych kół wolontariatu, koordynatorów wolontariatu, wolontariuszy oraz ich rodziców”. Autor wskazuje: „Pozostawienie tego zagadnienia poza regulacją prowadzi do olbrzymiego zróżnicowania w podejściu konkretnych szkół do przyznawania punktów za wolontariat. W praktyce o przyznaniu bądź nieprzyznaniu punktów za wolontariat decydują dyrektorzy szkół na podstawie informacji o konkretnym uczniu bądź wewnętrznych regulacji w szkole (np. regulaminy wolontariatu), np. informacje od koordynatorów wolontariatu. Ta druga opcja

(regulaminy) pozwala na pewną kontrolę nad przyznawaniem punktów w danej szkole, ale nie jest rozwiązaniem idealnym w kontekście ogólnopolskim".

W publikacji zwrócono uwagę na analizy regulaminów wolontariatu opublikowane na stronach internetowych szkół podstawowych. Występowały duże różnice w liczbie godzin koniecznych dla zdobycia przez ucznia 3 punktów (20, 23, 30 czy nawet 60 godzin). Niektóre szkoły sumowały czas poświęcony na wolontariat już od IV klasy, zaś inne oczekiwały zaangażowania w klasach VII-VIII. Takie zróżnicowanie może być odbierane przez uczniów jako niesprawiedliwe i krzywdzące, dlatego też - w ocenie autora - należy rozważyć uregulowanie tej kwestii w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

Dostrzegając problem, poszczególne samorzady podejmują działania w celu ujednoczenia kryteriów przyznawania wpisu za udział w wolontariacie na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej. W 2023 r. w Warszawie, po konsultacjach z dyrektorami szkół, opracowano założenia i dokumenty związane z wolontariatem szkolnym, w tym wspólne kryteria. Ustalono, że warunkiem przyznawania wpisu na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej jest systematyczna praca w ramach wolontariatu lub praca na rzecz środowiska szkolnego czy lokalnego w wymiarze co najmniej 50 godzin podczas nauki w szkole podstawowej. Godziny sumują się z poszczególnych lat działalności, przy czym przyjmuje się minimum 10 godzin w trakcie jednego roku szkolnego. Czas zaangażowania w wolontariat powinien trwać nie mniej niż dwa lata szkolne. Godziny wolontariatu realizowanego poza szkołą, udokumentowane odpowiednim zaświadczeniem, sumują się z wolontariatem w szkole.

Postępowanie rekrutacyjne do szkół reguluje Prawo oświatowe. Przewiduje ono delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia rozporządzeniem m.in. sposobu przeliczania na punkty kryteriów z ustawy, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia przyjmowania kandydatów do wybranych szkół na równych i przejrzystych zasadach oceny ich wiedzy, umiejętności i osiągnięć. Tymczasem są wątpliwości, czy obecny sposób przyznawania punktów w odniesieniu do wolontariatu ustalono w sposób wyczerpujący, a więc czy rozporządzenie z 18 listopada 2022 r. jest zgodne z zasadą kompleksowości rozporządzenia.

Rzecznik pyta Panią Minister, czy problem był tematem skarg, prosi ją też o stanowisko w sprawie.

Odpowiedź Barbary Nowackiej, minister edukacji

W odpowiedzi na wystąpienie z 20 marca 2024r. (znak VII.7031.35.2023.AT) w sprawie zasad organizacji wolontariatu w szkołach podstawowych oraz jego znaczenia podczas rekrutacji do szkół ponadpodstawowych, uprzejmie informuję, że od 1 stycznia 2022 roku do 22 sierpnia 2024 roku w rejestrze skarg prowadzonym w Ministerstwie Edukacji Narodowej nie odnotowano skarg, które dotyczyły powyższej tematyki. Wpływały pojedyncze zapytania obywateli dotyczące interpretacji przepisów, których skala nie przewyższyła kilku pism.

Jednocześnie pragnę poinformować, że osiągnięcia w aktywności na rzecz innych ludzi, zwłaszcza w formie wolontariatu lub środowiska szkolnego, w postępowaniu rekrutacyjnym do szkół ponadpodstawowych są punktowane zgodnie z rozporządzeniem w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego, jeżeli takie osiągnięcie jest wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie świadectw, dyplomów i innych druków szkolnych na świadectwach szkolnych promocyjnych i świadectwach ukończenia szkoły, w części dotyczącej szczególnych osiągnięć uczniów, wpisuje się osiągnięcia w zakresie aktywności społecznej, w tym na rzecz środowiska szkolnego, w szczególności w formie wolontariatu.

Zgodnie z art. 1 pkt 12 ustawy Prawo oświatowe system oświaty zapewnia w szczególności kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym przez możliwość udziału

- w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów
- w życiu społecznym. Ustawa Prawo oświatowe wskazuje, że statut szkoły zawiera w szczególności „sposób organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu” (art. 98 ust 1 pkt 21). Szkoła może także stworzyć odrębny regulamin w zakresie udziału uczniów w działalności społecznej.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, rada rodziców (która reprezentuje rodziców uczniów) może występować do dyrektora i innych organów szkoły, organu prowadzącego szkołę oraz właściwego kuratora oświaty z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły, w tym także w sprawie realizacji działań w zakresie wolontariatu przez uczniów szkoły. Działania w zakresie aktywności na rzecz innych ludzi, zwłaszcza w formie wolontariatu lub środowiska szkolnego, przez uczniów szkoły powinny być organizowane przy udziale szkoły i za zgodą dyrektora szkoły oraz dostępne dla wszystkich uczniów szkoły na jednolitych zasadach.

Konstrukcja przepisów prawa wskazuje, że aktywność społeczna ucznia, w tym w formie wolontariatu, zasługująca na przyznanie punktów, powinna dotyczyć całego okresu nauki w szkole danego szczebla, a nie wyłącznie działań podejmowanych przez ucznia w ostatnim roku nauki.

Mając powyższe na uwadze, to dyrektor szkoły ma obowiązek organizować tego typu aktywność na terenie szkoły współpracując z lokalnymi podmiotami działającymi na rzecz społeczności lokalnej. Jednocześnie dyrektor szkoły współpracując z ww. podmiotami musi zadbać o bezpieczeństwo uczniów podejmujących taką aktywność. Każda aktywność ucznia szkoły podstawowej w zakresie aktywności społecznej, w tym na rzecz środowiska szkolnego, w szczególności w formie wolontariatu, która wypełnia wymagania określone w statucie szkoły, może być wpisana na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej jako osiągnięcie ucznia. Wpisanie takiego osiągnięcia na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej jest podstawą do naliczenia kandydatowi do szkoły ponadpodstawowej punktów rekrutacyjnych (3 pkt), o których mowa w § 7 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego .

Przy konstruowaniu powyższych rozwiązań istotny jest fakt, że prowadzenie szkół podstawowych jest zadaniem własnym gminy (art. 8 ust. 15 ustawy Prawo oświatowe) realizowanym na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty (art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). W każdym środowisku są inne potrzeby i inne możliwości aktywnego uczestnictwa uczniów w życiu społecznym, z tego względu wypracowanie szczegółowych rozwiązań w tym obszarze pozostawiono do uregulowania na poziomie szkoły. Kwestie uczestnictwa uczniów w wolontariacie i jego organizacji powinny, oprócz uwarunkowań środowiskowych, uwzględniać również typ i rodzaju szkoły, wieku uczniów oraz ich warunki rozwojowe i dojrzałość społeczną. Statut szkoły, jako dokument

tworzący prawo wewnętrzne danej społeczności szkolnej, powinien być przestrzegany zarówno przez uczniów, rodziców, jak i nauczycieli.

VII.7031.35.2023